

AVENUE DE LA
**JOYEUSE ENTRÉE
BLIJDE INKOMST**
LAAR

17-21

ADVIES

CRB 2021-1420

**Omzetting van de Europese richtlijnen inzake
consumentenkoop**

CCE
Conseil Central de l'Economie
Centrale Raad voor het Bedrijfsleven
CRB

Advies

Voorontwerp van wet tot omzetting van de Europese richtlijnen inzake consumentenkoop

**Brussel
21.05.2021**

Inbehandelingneming

Via mail van 20 april 2021 heeft de bijzondere raadgevende commissie Verbruik een adviesvraag ontvangen van de heer Van Quickenborne, Vice-eersteminister en minister van Justitie en Noordzee, betreffende de omzetting van de richtlijnen verkoop goederen + digitale inhoud en diensten ((EU) 2019-771 en 770).

De subcommissie Handelspraktijken, die opdracht kreeg om een ontwerpadvies voor te bereiden, kwam hiervoor bijeen, onder het voorzitterschap van de heer Jean-Philippe Ducart, op 3 en 17 mei 2021. Namen deel aan de werkzaamheden: de dames Dammekens (verslaggever, VBO), Gillis (Unizo), Heuskin (UCM), Jonckheere (Unizo), Kowalsky (Test Aankoop), Laplace (Comeos), Meyers (Comeos), Vanden Abeele (Agoria), Van Overbeke (verslaggever, BV-OECO) en Van Overwaele (Confederatie Bouw) en de heren Bogaert (ACLVB), Greuse (ACV), November (Test Aankoop) en Steennot (voorzitter brc Verbruik).

Na een stemming op afstand, conform artikel 8 van het huishoudelijk reglement van de brc Verbruik, werd het ontwerpadvies op 21 mei 2021 goedgekeurd door de plenaire vergadering, onder het voorzitterschap van de heer Reinhard Steennot.

Inleiding

Het voorontwerp van wet dat ter advies voorligt, beoogt de omzetting in de Belgische rechtsorde van de volgende richtlijnen:

- de richtlijn betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de verkoop van goederen¹, die de richtlijn 1999/44/EG (de huidige richtlijn consumentenkoop) zal opheffen, en
- de richtlijn betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de levering van digitale inhoud en digitale diensten².

De richtlijnen beogen in grote mate maximumharmonisatie, maar laten op een aantal punten toch een bepaalde vrijheid aan de lidstaten om in hun nationale recht verder te gaan dan wat de richtlijnen voorzien.

De brc Verbruik heeft op 3 september 2019 reeds een advies³ uitgebracht over de omzetting van beide richtlijnen, waarbij hoofdzakelijk gefocust werd op de opties die de richtlijnen voorzien. In dit advies heeft de brc Verbruik gevraagd dat zij de gelegenheid zou krijgen een aanvullend, eerder juridisch-technisch advies te kunnen uitbrengen zodra er ontwerp teksten ter omzetting van deze richtlijnen ter beschikking zijn. Het is in dat kader dat de brc Verbruik de nieuwe adviesvraag heeft ontvangen, en bijgevolg met de aanbeveling van minister Van Quickenborne ditmaal het advies te concentreren op de technische uitwerking van de teksten.

¹ [Richtlijn \(EU\) 2019/771](#) van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2019 betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de verkoop van goederen, tot wijziging van Verordening (EU) 2017/2394 en Richtlijn 2009/22/EG, en tot intrekking van Richtlijn 1999/44/EG.

² [Richtlijn \(EU\) 2019/770](#) van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2019 betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de levering van digitale inhoud en digitale diensten.

³ [CRB 2019-1660](#) Omzetting van de Europese richtlijnen inzake consumentenkoop van zowel goederen als digitale inhoud en diensten, 3 september 2019.

ADVIES

1. Algemene opmerkingen

Eerst en vooral wenst de brc Verbruik de bevoegde ministers en staatssecretaris en hun respectievelijke beleidscellen uitdrukkelijk te bedanken voor de mogelijkheid die zij krijgen om het voorontwerp van wet en de bijhorende memorie van toelichting in te kijken en hieromtrent nog een eerder juridisch-technisch advies te formuleren, zoals zij in haar eerste advies had gevraagd.

De brc Verbruik merkt op dat in het voorontwerp van wet en de bijhorende memorie van toelichting, die ter advies voorliggen, nog een aantal passages tussen “brackets” werden geplaatst, omdat deze betrekking hebben op de opties die de richtlijn laat aan de lidstaten en hieromtrent nog geen politieke beslissing werd genomen. Dit heeft onder meer betrekking op de duur van de wettelijke garantietermijn, de duur van de wettelijke garantietermijn voor tweedehandsgoederen⁴ en de omkering van de bewijslast. De leden van de brc Verbruik hebben hieromtrent reeds hun standpunten ingenomen in het vorige advies⁵. Gezien de standpunten van de leden van de brc Verbruik over deze punten sindsdien niet gewijzigd zijn, en gezien het engagement om zich hoofdzakelijk te beperken tot een juridisch-technisch advies met betrekking tot de voorliggende teksten, willen de leden van de brc Verbruik uitdrukkelijk verwijzen naar de respectievelijke standpunten die zij omtrent deze punten in het vorige advies hebben opgenomen.

Om dezelfde redenen wenst de brc Verbruik ook meer in het algemeen te verwijzen naar de standpunten met betrekking tot de omzetting van de richtlijnen, zoals geformuleerd in haar vorige advies. Niettemin maakt de brc Verbruik van de gelegenheid gebruik in dit advies, naast een aantal nieuwe juridisch-technische opmerkingen, een aantal gemeenschappelijke boodschappen uit het vorige advies in herinnering te brengen of verder aan te vullen.

Zo herinnert de brc Verbruik aan het belang van een gelijk Europees speelveld (in dat kader is het vermijden van gold plating een belangrijk element) met een voldoende hoog niveau van consumentenbescherming, waardoor zeker ook de evolutie van de omzetting in de meerderheid van de EU-lidstaten nauwgezet in de gaten moet worden gehouden⁶.

Gezien er bij zowel verkopers als consumenten nog steeds heel wat onduidelijkheid heerst wat betreft de regels inzake consumentenkoop, zoals bijvoorbeeld het onderscheid tussen de wettelijke en commerciële garantie, de omkering van de bewijslast..., herhaalt de brc Verbruik dat de omzetting van deze richtlijnen in de Belgische rechtsorde de ideale gelegenheid zal zijn om opnieuw een effectieve sensibiliseringscampagne te lanceren ten aanzien van consumenten en verkopers, waarbij de informatie op een overzichtelijke en beknopte wijze ter beschikking gesteld moet worden.

⁴ Met betrekking tot de duur van de wettelijke garantietermijn voor tweedehandsgoederen, merkt de brc Verbruik wel op dat enkel “brackets” staan in de memorie van toelichting en dat dit niet het geval is in het voorontwerp van wet.

⁵ Zie voetnoot 3.

⁶ In het vorige advies werd hierbij gewezen op de Benelux-test, een engagement uit de Politieke verklaringen die de Eerste Ministers van België, Nederland en Luxemburg in 2015 hebben gedaan om inzake de interne markt hun nationale regelgevingen zoveel als mogelijk op elkaar af te stemmen.
http://www.benelux.int/files/9014/3042/3435/Political_declaration_signed.pdf.

2. Specifieke opmerkingen

2.1 Definitie van 'consument' (art. 3, 1° tot wijziging van artikel 1649bis, §1 oud B.W.)

De brc Verbruik merkt op dat overweging 22 bij de richtlijn 2019/771 het volgende bepaalt:

“Onder de definitie van “consument” dienen natuurlijke personen te vallen die handelen buiten de uitoefening van hun handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit. Het moet de lidstaten echter ook vrij blijven staan in geval van gemengde overeenkomsten, waarbij een overeenkomst wordt gesloten voor doeleinden die deels binnen en deels buiten de handelsactiviteit van de persoon liggen en waarvan het handelsoogmerk dusdanig beperkt is om niet overheersend te zijn binnen de globale context van de overeenkomst, te bepalen of en onder welke voorwaarden die persoon ook als consument moet worden aangemerkt.”

De richtlijn biedt dus de mogelijkheid om erop te wijzen dat personen die hoofdzakelijk vanwege privédoeleinden handelen, ook als consumenten moeten worden beschouwd. Het zou wenselijk zijn om dat toe te voegen aan de definitie die zal worden opgenomen in het Burgerlijk Wetboek omdat er op die manier een interpretatie kan worden toegepast die overeenstemt met de vaste rechtspraak inzake wettelijke garantie⁷. Teneinde coherent te zijn zou dan tegelijk ook de definitie van 'consument' in het Wetboek van economisch recht⁸ in dezelfde zin moeten worden aangepast.

2.2 Uitsluiting van levende dieren uit het toepassingsgebied

Art. 3, §2, 3de al. bepaalt dat er afwijkende en/of specifieke maatregelen kunnen worden genomen bij koninklijk besluit betreffende de verkoopovereenkomsten voor levende dieren, mits er een gelijkwaardige consumentenbescherming wordt gegarandeerd. De brc Verbruik stelt tevreden vast dat dit in de lijn ligt van het eerste gegeven advies. Toch is het raadzaam om te verduidelijken dat dat ook betekent dat de reglementering van consumptiegoederen volledig van toepassing blijft op de verkoop van levende dieren totdat een koninklijk besluit wordt gepubliceerd. Teneinde aldus toepassingsproblemen te vermijden en juridische klaarheid te scheppen, vraagt de brc Verbruik dat het koninklijk besluit op hetzelfde tijdstip in werking zou treden als de wet. De brc Verbruik vraagt om advies te kunnen verlenen over de uitwerking van dit koninklijk besluit.

2.3 Kennisgevingsverplichting (Artikel 6 van het voorontwerp van wet tot wijziging van artikel 1649 quater, §2 van het oude Burgerlijk Wetboek)

De brc Verbruik merkt op dat de sanctie voor het niet-naleven van de kennisgevingsverplichting van het conformiteitsgebrek binnen de twee maanden niet duidelijk is. Zoals reeds in punt 2.1.7 van het vorige advies van de brc Verbruik werd vermeld, bestaat er dan ook veel discussie in de rechtspraak en de rechtsleer over de gevolgen van een laattijdige kennisgeving.

Er dient volgens de brc Verbruik dan ook verduidelijkt te worden wat de gevolgen zijn van de niet naleving door de consument van de kennisgevingsverplichting. De richtlijn voorziet dat een consument slechts van zijn consumentenrechten kan genieten als hij de eindverkoper tijdig in kennis gesteld heeft van het conformiteitsgebrek. De brc Verbruik is weliswaar van oordeel dat dit verlies van consumentenrechten in bepaalde omstandigheden tot een kennelijk onevenwichtige situatie kan

⁷ Zie hieromtrent ook de verwijzing naar de rechtspraak en de rechtsleer in de memorie van toelichting.

⁸ Artikel I.1, 2° WER.

leiden, wat niet de bedoeling mag zijn. De wetgever dient hiermee rekening te houden. De brc Verbruik vestigt dan ook de aandacht van de Belgische wetgever op de mogelijk schadelijke gevolgen van het niet-naleven van een dergelijke kennisgevingsverplichting, en op de noodzaak om specifieke oplossingen te overwegen. De kwestie van de bewijslast betreffende deze kennisgevingsverplichting zou ook door de Belgische wetgever moeten worden overwogen.

Tot slot stelt de brc Verbruik vast dat huidige verwoording van artikel 1649^{quater} §2 van het oude Burgerlijk Wetboek, zoals het momenteel is opgesteld, een termijn bepaalt die niet korter mag zijn dan twee maanden, wat gunstiger is voor de consument dan de voorgestelde aanpassing, die een termijn van twee maanden bepaalt.

2.4 Verjaring van de rechtsvordering van de consument (Artikel 7 van het voorontwerp van wet tot wijziging van artikel 1649^{quater}, § 3 van het oude Burgerlijk Wetboek)

De brc Verbruik stelt vast dat het schrappen van de woorden “, zonder dat die termijn vóór het einde van de termijn van twee jaar, bedoeld in § 1, mag verstrijken”, zoals voorzien in artikel 7 van het voorontwerp van wet, zou betekenen dat, als er zich een conformiteitsgebrek zou voordoen kort na de aankoop, de rechtsvordering van de consument al verjaard zou kunnen zijn vóór het verstrijken van de wettelijke garantietermijn. Volgens de brc Verbruik kan dit de consument in een moeilijke positie brengen, want het begin van de verjaringstermijn (de vaststelling van het gebrek) is vaak erg moeilijk te bepalen voor de consument, vooral omdat de consument het gebrek niet altijd onmiddellijk vaststelt (bijvoorbeeld wanneer het gaat om een complex goed). In de praktijk bestaat er dus een risico dat de automatische verjaringstermijn van één jaar wordt toegepast vanaf de levering van het goed, en dus vóór het verstrijken van de wettelijke garantie.

2.5 Omkering van de bewijslast (Artikel 8 van het voorontwerp van wet tot wijziging van artikel 1649^{quater}, §4 van het oude Burgerlijk Wetboek)

Wat betreft de omkering van de bewijslast wordt verwezen naar punt 2.1.6 van het voornoemde advies van brc Verbruik met daarin de uiteenlopende meningen van de leden.

De brc Verbruik merkt echter op dat art. 1649^{quater}, §4 CC ook verduidelijkt dat de omkering van de bewijslast en dus het vermoeden dat het gebrek bestond op het tijdstip van de levering, niet geldt wanneer “dit vermoeden onverenigbaar is met de aard van het goed of met de aard van het gebrek aan overeenstemming, door onder andere rekening te houden met het feit of het goed nieuw dan wel tweedehands is”. Overweging 45 bij de richtlijn, die ook in de memorie van toelichting wordt geciteerd, vermeldt hieromtrent het volgende :

“Dit laatste kan het geval zijn voor goederen die door hun aard slechter worden, zoals bederfelijke producten zoals bloemen, of voor eenmalig gebruik bestemde goederen. Een voorbeeld van dit laatste kan een conformiteitsgebrek zijn als gevolg van een daad van de consument of van een externe oorzaak die plaatsvond nadat de goederen aan de consument werden geleverd.”

De concepten ‘aard van het goed of aard van het gebrek aan overeenstemming’ zijn vatbaar voor talloze interpretaties en dekken met name bederfelijke producten. In de praktijk brengt dat vaak problemen met zich mee, bijvoorbeeld in de bloemen- en plantensector. Het is dus aangewezen om die concepten duidelijker te definiëren, ten minste in de memorie van toelichting. Als iemand bijvoorbeeld snijbloemen koopt en ze vervolgens een dag in de auto laat liggen in de volle zon, is het zeer moeilijk voor de verkoper om aan te tonen dat de bloemen niet in water werden gezet zoals het hoort. Andere voorbeelden kunnen ook worden opgenomen in de memorie van toelichting om meer

duidelijkheid te scheppen. Dezelfde redenering geldt voor voeding. Dezelfde redenering geldt voor planten en voeding.

2.6 *Recht op verhaal van de eindverkoper (Artikel 14 van het voorontwerp van wet tot wijziging van artikel 1649sexies van het oude Burgerlijk Wetboek)*

De brc Verbruik stelt vast dat het verhaalrecht van de eindverkoper in de praktijk bepaalde tekortkomingen heeft en dat het zelden op doeltreffende wijze kan worden uitgeoefend. Enerzijds omdat de deelnemersketen (producent, importeur, vervoerder...) complex en vaak internationaal is, anderzijds omdat het verhaalrecht onder het gemeenrecht valt (onder meer het beginsel dat de overeenkomst partijen tot wet strekt en het regime van de verborgen gebreken) en omdat de relatie tussen de verkoper en de consument wordt geregeld door de verkoopregels voor consumenten.

Reeds in het vorige advies heeft de brc Verbruik geoordeeld dat deze problematiek ten gronde moet worden onderzocht, met als doelstelling om concrete maatregelen te nemen om de positie van de eindverkoper te versterken, indien hij niet aan de basis ligt van het conformiteitsgebrek. Daarbij moet wel vermeden worden dat een concurrentienadeel in het leven wordt geroepen voor Belgische ondernemingen ten opzichte van hun buitenlandse concurrenten. Dit onderzoek is tot op heden niet gevoerd.

De brc Verbruik merkt bovendien op dat het huidige regeerakkoord voorziet dat er maatregelen worden genomen opdat de eindverkoper (detailhandelaar) een daadwerkelijk en doeltreffend verhaalrecht zou krijgen bij de toepassing van de wettelijke garantieregeling.

De brc Verbruik vraagt de regering dan ook snel werk te maken van de intentie in het regeerakkoord om de eindverkoper een daadwerkelijk en doeltreffend verhaalrecht toe te kennen, rekening houdend met de complexiteit van deze problematiek in de praktijk. De brc Verbruik engageert zich hieromtrent ook zelf nader onderzoek te verrichten.

2.7 *Definities m.b.t. overeenkomsten voor de levering van digitale inhoud en digitale diensten (Artikel 18 van het voorontwerp van wet tot invoering van een titel Vlbis in boek III van het oude Burgerlijk Wetboek)*

De definitie van "professioneel" zoals bepaald in artikel 1701/1, 5° verwijst naar het concept van handelaar, in overeenstemming met de richtlijn. In het Belgisch recht werd de term handelaar echter ingetrokken en vervangen door de term "onderneming" door de wet van 15 april 2018 houdende hervorming van het ondernemingsrecht. De brc Verbruik meent dat het dus gepast is om de term "onderneming" ook te gebruiken in de definities in plaats van "professioneel", vooral omdat de term "onderneming" ook werd gebruikt in de omzetting van andere richtlijnen betreffende consumentenbescherming. Omwille van de conformiteit zou er dus moeten worden verwezen naar de definitie van een onderneming zoals van toepassing in boek VI van het WER.

2.8 *Regime voor verborgen gebreken*

Wat betreft het regime voor verborgen gebreken, merkt de brc Verbruik op dat dit behouden blijft, conform wat de brc Verbruik in haar vorige advies heeft geadviseerd. De brc Verbruik wil echter wel de aandacht vestigen op de volgende belangrijke passage uit het vorige advies:

“De brc Verbruik merkt verder op dat in het regime voor verborgen gekregen, de consument enkel kan opteren voor een prijsvermindering of ontbinding van de koop, en dus niet beschikt over de verschillende remedies die hij wel kan vragen in het regime van de consumentenkoop, zoals het herstel of de vervanging. De brc Verbruik pleit er dan ook voor om in het regime van de verborgen gebreken eveneens aangepaste rechtsmiddelen te voorzien zoals herstel of vervanging. Het voorzien van de mogelijkheid om tot herstel over te kunnen gaan kadert opnieuw in het streven naar meer duurzaamheid en naar een circulaire economie.”

Dit zou volgens de brc Verbruik tevens toelaten om het gemeenrecht (van toepassing in de B2B-relatie tussen eindverkoper en toeleveranciers) meer te laten aansluiten bij het consumentenrecht, in die zin dat de remedies meer gelijklopend zouden worden.